

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний аерокосмічний університет  
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Гарант освітньої програми



Олександр ПОПОВ

«29» серпня 2025 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА**

**Галузь знань:** С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

**Спеціальність:** С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

**Спеціалізація:** С1.01 «Економіка»

**Освітня програма:** «SMART-економіка»

**Рівень вищої освіти:** перший (бакалаврський)

**Силабус введено в дію з 01.09.2025 року**

**Харків – 2025 р.**

**Розробники:**

д. н. держ. упр., професор  
(науковий ступінь і вчене звання)



(підпис)

Вікторія ШВЕДУН  
(ім'я та прізвище)

Ст. викл. кафедри 601



Зоя КАМЕНЄВА

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№601):

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри 601

д-р. наук. з держ. управл., проф.  
)



Вероніка КОВАЛЬЧУК

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського

самоврядування від факультету № 6



Ярослава ЧЕРНА

## 1. Загальна інформація про викладача



Шведун Вікторія Олександрівна, д. н. з держ. упр., професор. Викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічне управління в економічній сфері;
- Політика європейської інтеграції;
- Міжнародний ринок товарів та послуг;
- Міжнародні економічні відносини;
- Інновації та цифрова трансформація;
- Міжнародна інвестиційна діяльність.

Напрями наукових досліджень: державне управління у сфері забезпечення національної безпеки, державне регулювання рекламної діяльності, державне регулювання туристичної сфери, міжнародне публічне управління та євроінтеграція.



Каменєва Зоя Вікторівна, старший викладач кафедри економіки та публічного управління. В 2025/2026 навчальному році викладає в університеті наступні дисципліни:

- Виробнича практика;
- Міжнародна бізнес-аналітика;
- Розвиток економічного та управлінського світогляду;
- Креативний маркетинг.

Контактна інформація:  
z.kamenyeva@khai.edu

## 2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр	2
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 3 кредити ЄКТС / 90 годин (СРЗ – 90); <u>заочна</u> : 3 кредити ЄКТС / 90 годин (СРЗ – 90)
Види навчальної діяльності	Самостійна робота, практична робота
Види контролю	Поточний контроль, семестровий контроль – залік
Пререквізити	Політична економія, Вступ до фаху, Українська мова
Постреквізити	Ознайомча практика

### **3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання**

Важливе місце в організації освітнього процесу здобувачів вищої освіти належить практичній підготовці, однією з ефективних форм якої є навчальна практика, яка дозволяє здійснити перехід від теорії до практики.

Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях університету (або в умовах використання елементів дистанційного навчання).

**Мета:** оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці у галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання і творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

**Завдання:** придбання теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для подальшого вивчення курсу навчальних дисциплін, розвинення професійного мислення студентів, забезпечення свідомого розуміння закономірностей економічної діяльності суб'єктів господарювання, одержання потрібного і достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини».

#### **Компетентності, які набуваються**

##### ***Інтегральна компетентність:***

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

##### ***Загальні компетентності (ЗК)***

##### ***Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:***

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

##### ***Спеціальні компетентності***

##### ***Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:***

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК15. Здатність впроваджувати концепції розумної економіки, застосовувати принципи S.M.A.R.T. у стратегічному та операційному управлінні економічними процесами суб'єктів господарювання.

СК16. Здатність використовувати сучасні цифрові технології і інструменти аналізу даних для прийняття обґрунтованих економічних рішень в умовах трансформації економіки.

***Програмні результати навчання:***

ПРН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН25. Впроваджувати концепцію розумної економіки, застосовуючи принципи S.M.A.R.T. у процесах економічного аналізу, стратегічного планування, управління ресурсами та прийняття ефективних рішень в умовах цифрової трансформації та сталого розвитку.

#### **4. Зміст навчальної дисципліни**

**Послідовність етапів проведення навчальної практики:**

**1. Організаційний етап:**

- проведення загальних організаційних зборів практикантів;
- видача індивідуального завдання практикантам;
- проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці.

**2. Практично-дослідницький етап:**

– розуміння здобувачами майбутньої сфери діяльності, змісту вищої освіти та фахової підготовки, комплексу фундаментальних і професійних знань, освітньо-професійної програми підготовки економістів;

– усвідомлення галузевої специфіки змісту підготовки економістів у Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут», формування національної свідомості та гідності громадянина України, підвищення рівня загальної культури;

– пошук сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації щодо стану і розвитку світової і національної економіки;

– визначення особливостей сучасної світової і національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної і зовнішньоекономічної політики держави;

– вивчення особливостей діяльності сучасних підприємств у виробничій сфері, в торгівлі та інших галузях;

– аналіз законодавчих документів, що регламентують діяльність підприємств в Україні, виявлення ролі державного регулювання в умовах існування різних форм власності.

**3. Виконання індивідуального завдання:** збирання, аналіз первинних, вторинних, аналітичних даних, документів і спорідненої інформації необхідної для оцінки ролі фахівців у сфері економіки, які мають володіти теоретичними знаннями, сучасним економічним мисленням і прикладними навичками, необхідними для розв'язання завдань та економічних у сферах авіації, космонавтики, машинобудування, інформаційних технологій, а також в суміжних галузях; оформлення індивідуального завдання на запропоновану тему.

**4. Оформлення результатів навчальної практики:**

- обговорення результатів практики;
- оформлення звіту з проходження практики;
- захист практики.

## **5. Індивідуальні завдання**

Мета індивідуального завдання – розширення економічного світогляду, самостійне вивчення питань щодо стану і розвитку складових національної і світової економіки, отримання и оформлення інформації про предмети досліджень, розвинення навчально-дослідницьких умінь самостійного пошуку и відбору інформації.

Теми індивідуальних завдань:

1. Соціально-економічний розвиток України та його планування.
2. Економіка зарубіжних країн: моделі державного регулювання.
3. Вплив міжнародних інвестицій на економіку України.
4. Економічна взаємодія України із розвиненими країнами.
5. Глобалізація світового господарства.
6. Система світового господарства: міжнародні економічні відносини.
7. Структура світового господарства та його суть.
8. Нові форми господарювання аграрного сектору України.
9. Товарне виробництво: еволюція, характеристика та ознаки.
10. Реформування агропромислового комплексу України в умовах ринкової економіки.
11. Форми економічної конкуренції: цінова та нецінова, сумлінна та несумлінна.
12. Продуктивні сили та засоби виробництва.
13. Міжнародна торгівля та теорії ринку праці.
14. Транспортна система України: загальна характеристика та особливості розвитку.

Індивідуальне завдання полягає у такому:

- пошук інформації про стан і розвиток складових світової і національної

економіки, використовуючи сайти, наукові публікації і публікації в ЗМІ й інше (інтерв'ю, звіти, статті та ін.);

– проведення огляду джерел інформації і підготовка звіту.

Здобувачі мають можливість самостійно обрати тему роботи із запропонованих або запропонувати свою тему, що відповідає вимогам до навчальної практики, після погодження з викладачем.

Структура звіту:

1. Вступ (актуальність питання).

2. Основна частина (огляд літературних джерел, які висвітлюють предмет дослідження, його характеристика, вирішення знайдених проблем стану предмета дослідження).

3. Висновки (особливості розвитку, особисті пропозиції).

4. Перелік джерел.

Всі частини звіту з практики мають бути оформлені відповідно до наступних вимог: формат А4, гарнітура Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25 см. Поля: ліве – 25 мм, нижнє та верхнє – 20 мм, праве – 15 мм.

Загальний обсяг звіту з практики – 20-25 сторінок.

## 6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування), самостійна робота здобувача освіти з навчально-методичними та інформаційними джерелами, виконання індивідуальних завдань, консультації з керівником практики.

## 7. Методи контролю

Поточний і підсумковий (семестровий) контроль – залік.

## 8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти за виконання курсової роботи

Звіт з практики	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
0...80	0...10	0...10	100

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

**Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру**

Здобувач отримує оцінку «відмінно» (90-100), якщо його відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий; висновки і узагальнення точні й пов'язані з явищами навколишнього життя; відгук про проходження студентом практики позитивний; матеріали про проходження практики оформлені за встановленими вимогами.

Здобувач отримує оцінку «добре» (75-89), якщо його відповідь задовольняє зазначеним вимогам, але виклад недостатньо мірою систематизований, окремі вміння недостатньо сформовані, у визначенні понять та узагальненнях наявні окремі неточності, які легко виправляються за допомогою відповідей на додаткові запитання викладача; відгук про проходження практики позитивний; наявні незначні зауваження щодо змісту і оформлення матеріалів про проходження практики.

Здобувач отримує оцінку «задовільно» (60-74), якщо його відповідь свідчить про розуміння ним основних питань програми практики, проте спостерігаються значні прогалини у знаннях; визначення понять нечіткі, неточні, вміння сформовані недостатньо мірою, висновки і узагальнення аргументовані слабо, у них наявні помилки; знання практиканта фрагментарні, неповні; спостерігається невміння працювати з документами; відгук про проходження практики позитивний; недбало оформлено матеріали про проходження практики.

Здобувач отримує оцінку «незадовільно» (0-59), якщо відгук про проходження ним практики негативний; на запитання членів комісії студент не дає правильних відповідей; програма фахової практики виконана не в повному обсязі.

## 9. Політика навчального курсу

*Дотримання вимог академічної доброчесності* здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

*Вирішення конфліктів.* Порядок і процедури врегулювання конфліктів, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

## 10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: <https://library.khai.edu/catalog>

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=1956>

## 11. Рекомендована література

### Базова

1. Економіка підприємства : підручник : у 3 т. / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т ; за ред. А. В. Непрана, І. Ю. Шевченко. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. – Т. 1. – 537 с.
2. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [6-те вид., переробл. і доп.]. Серія : «Бізнес. Економіка. Фінанси». Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023. 200 с.
3. Мікро- та макроекономіка: навч. посіб. Уклад. О.І. Андрусь. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 325 с.

### Допоміжна

1. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка– Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с.
2. Пушкаренко П. І. Теоретичні основи сучасної макроекономіки: навчальний посібник / Пушкаренко П. І., Несветов О. О., Кочубей Р. В. Суми: Університетська книга, 2016. 331 с.
3. Періодичні видання (журнали, тижневики):  
Актуальні проблеми економіки: <http://eco-science.net/Arhive.html>  
Економіка України: <https://journals.ua/business/ekonomika-ukrainy-ukrainskiy>  
Ефективна економіка: [www.economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua)

## 12. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. – URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. – URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Офіційний сайт. компанії. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Міністерство економіки України. Офіційний сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/>
6. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: [www.minfin.gov.ua/](http://www.minfin.gov.ua/)

7. Український портал акціонерних товариств. Офіційний сайт. URL: <https://pat.ua/>
8. Національне господарство України: основні галузі. URL: <https://vue.gov.ua>
9. Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ): <https://usr.minjust.gov.ua>
10. Державна податкова служба України: <https://tax.gov.ua>
11. OpenDataBot – відкриті дані про бізнес в Україні: <https://opendatabot.ua>